
Oxfordbevægelsen og Evangeliet

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Oxfordbevægelsen og Evangeliet

4

Oxfordbevægelsen og Evangeliet

Oxfordbevægelsen og Evangeliet

Oxfordbevægelsen og Evangeliet

Af Sognepræst Kaj Munk

Naar Knud Hansen kalder sin Bog om Oxfordbevægelsen "Oxfordismen eller Evangeliet", er det en yderst sletvalgt Titel. Ikke sandt, man ser denne gæve Præstemand række sine lukkede Hænder frem og tilbyde: "Nu kan I frit vælge! I den højre har jeg Evangeliet, i den venstre Oxfordismen". Vælger man at kigge i dem begge to, opdager man, at alt hvad man kunde tænke sig der, var en lang Næse. Af Evangeliet har Bogen ingen Skildring, og hvad Oxfordbevægelsen angaar, saa har den kun Angreb paa den. Selve Opstillingen er en Tilsnigelse i sin forudgivne Sondren. "Er Oxfordismen evangelisk?", havde været en Titel, der lod sig høre.

*

Hvad er Kernen i denne engelsk-amerikanske Bevægelse eller maaske rettere amerikansk-engelske? Spørger man dens Tilhængere, svarer de: "Vi vil intet nyt". De Indtryk, man plukker til sig fra Referater af Taler og Møder, lader sig samle i en kort Redegørelse som denne: Her kommer nogle Folk, som der er sket noget med; de siger, at Gud har talt til dem, og saa er de gaaet ud i Alverden for at gøre alle Folkeslagene til hans Disciple, idet de lærer dem, at et Menneske skal overgive sig til Guds Førelse, være stille for ham, stole paa ham, lyde de Raad, han skyder det i Sinde; da vil saadan et Menneske opleve en Forvandling, blive bedre og lykkeligere.

Her er Pudelens Kerne. Pudelen selv er en Del forskelligt: man maa danne Menighedsliv, idet enssindede søger sammen i Grupper. Synd overvindes lettest ved offentlig at bekendte Fristelser og Fald. Man ska! i sit Liv stræbe efter absolut Redelighed, absolut Renhed, absolut Uselvskhed og absolut Kærlighed. Osv. osv. Der er Bekendelser, der er usmægtelige, Omvendelser, der er latterlige, Førelser, der er parodiske. Ja, hvornaar har der været en Bevægelse med Sandhed og Livsstyrke i sig, som ikke var ledsaget af mangt og meget bagvendt og forkert?

Det, der maa spørges om ved enhver Bevægelse, er dog først og sidst dette: Hvor ligger Sandheden i den, i Centrum eller i Udenværkerne? Er den sand i det egentlige, maa den hilses velkommen, Udenværkerne vil vel saa engang før eller senere falde. Det er bedre at knække en Nød og undersøge den end at se sig saa gal paa Skallen, at man svinger Hammeren med det samme og knuser baade Skal og Kerne.

*

Er den Opfattelse af Oxfordismen, der som nu nævnt har fæstnet sig hos mig, og som ingenlunde har ladet sig ændre ved Læsningen af det hansenske Stridsskrift, den rigtige, er det mere end vanskeligt at se, hvorfor denne Bevægelse med saa haard Haand skal forvises fra Evangeliets Palmehave ud i Kætterernes og Sværmerernes yderste Udørken. Den fortræffelige Knud Hansen, der forøvrigt er en ulidelig Manchetnoterer (De ved af denne her Type, som giver En Indtryk af at læse nærmest for at berige sig med Citater, "hoho, her er noget, jeg kan bruge", vips, skrives det ned paa Manchetten med Blyant!), kan selv-

følgelig føre i Marken en hel Del Udtalelser fra en Middelalderherre, der hed M. Luther, og en Kollega af ham fra forrige Aarhundrede, kaldet Grundtvig.

Disse to udmærkede Mænd vil jeg være den sidste til at sige noget ondt om, eller dog en af de sidste. Men man maa vist ikke blive træt af at gøre opmærksom paa, at Luthers verdenshistoriske Bedrift var at rejse til Worms for at aflevere følgende Replik: ”Med mindre jeg overbevises af den hellige Skrift eller med klare Grunde (thi Pave og Kirkeforsamlinger alene tror jeg ikke længere paa), da hverken jeg kan eller vil tilbagekalde; thi det er ikke raadeligt for et Menneske at handle mod sin Samvittighed”.

Denne Replik er Luthers Indsats i Verdenshistorien, ja, maaske endda blot Parentesen i den. Den er vældig og beundringsværdig uden derfor at gøre sin Ophavsmand ufejlbarlig eller sikre alt, hvad han før og siden maatte komme til at ytre, Indblæsning af Gud, saa lidt som Flyvesportens Udvikling standser med Lindberghs Fart over Atlanterhavet. Og hvad Nicolai Frederik Severin Grundtvig angaar, er han absolut at foretrække, naar han digter ”Sov sødt, Barnlille” fremfor naar han producerer Dogmatik. Har Oxfordfolkene ingen anden Fordel frem for Luther og Grundtvig, har de i hvert Fald den ufratagelige, naar de taler til Folk af 1935, at de er af deres Tilhøreres Aargang.

Vi vil altsaa lade Luther sige, hvad han vil, til Gendøberne, og Grundtvig, hvad der falder ham i Munden, til Rationalisterne. Og saa vil vi høre, hvad Knud Hansen har at sige mod Oxforddisterne. Han bebrejder dem, at de reklamerer for sig, at de vil gøre Kristendommen til Funkis, alt for Kunderne, at de er ubeskedne, at deres Omvendelse bare er det ganske ligetil og normale (!), at man aflægger en Fejl, at de glæder sig over sig selv i Stedet for over Evangeliet, at de udsletter Forskellen mellem Gud og Menneske ved at kalde deres egne Indfald for Guds Aabenbaring, at de lytter ud i det blaa i Stedet for efter Moses og Profeterne og Ordet og Evangeliet, at de forvandler Gud til Haandlanger for Menneskets personlige Bekvemmeligheder, at de ikke tager Kravet alvorligt, at de blot gør Kristus til Ærespræsident for Grupperne, mens Buchman er Paven, og at de gør Lazarus til Midtpunkt for Forkyndelsen i Stedet for Kristus.

*

Det er haarde Ord, grundige Anklager, og der er ikke Tvivl om, at de har en Del paa sig.

Men maa jeg nu spørge, forøvrigt uden alt for megen Sammenligning: Hvilket skønt Anklageskrift kunde Knud Hansen ikke have sat sig hen og affattet mod Kristendommen i dens Frembrud, om han havde betragtet den med samme skarpe Brilleglas, som han nu vender mod dens Form i Oxforddismen? Hvad kunde han ikke have sagt om Reklamemageren Paulus fra Areopagos, han, der gjorde sig til Jøde for Jøder og Græker for Grækere og alt for alle, om han dog kunde vinde nogle? Ogsaa Paulus kunde man komme til at høre i Øjeblikke, da han fortalte Oplevelser om sig selv og ikke undsaa sig for at slaa lidt stort paa det, eller naar han lyttede ud i det blaa (hvor ved forøvrigt Knud Hansen fra, at det er ”deres egne Indfald” og ikke ”Guds Aabenbaring” ?) og hørte Stemmer fra oven og følte sig løftet op imod den syvende Himmel. End ikke Jesus selv gaar Skud forbi efter en saadan Metode; han holdt jo ikke Skellet mellem Gud og Mennesker mere klart, end at hans Disciple gik med den Opfattelse, at han, Jesus, født af en Kvinde, var Guds Søn, og

Gud var i allerhøjeste Grad Skabningens Haandlanger, selv Spurvenerne gik han og holdt i en Fjer i Ryggen, saa de ikke faldt ned; ja, i Jesus Kristus er Alskabningens Skaber jo blevet Menneskets Tjener, Opvarter, Fodtvætter. Og hvilke propre Næsestyvere kunde den skrift- og citatkloge Pastor i Durup ikke have langet ud til Foreteelser som Fælles-Eje og Tunge-Tale, som de første Menigheder jo forsøgte sig med.

Guds Sandhed, Guds Kraft var i al Jesu Færd og hvilede over Paulus' Færden. Alle Indvendinger, berettigede og uberettigede, kunde derfor ikke standse det Værk, der var sat i Gang i Galilæa. Tidens Fylde var inde til, at Gud skulde have det Arbejde gjort. Han havde ikke andet end Mennesker til at hjælpe sig med det; derfor maatte meget blive udført mangelfuldt og vrangt. Lad os være dristige og sige, at det er maaske ikke saa væsensforskelligt endda fra, da han vilde have Dampmaskinen opfundet. Eller Automobilet, for at tale amanullahsk. Det kommer ikke paa eengang, men - "bevæger; sig dog". Lad os nu give os Tid og se, om ikke Tidens Fylde er inde for Oxfordbevægelsen. Om Gud ikke har Trang til at repetere det for Kristenheden: "Det er godt nok at tro og tro og tro; men I skal ogsaa gøre min Vilje". Jesus selv var baade i Liv og Lære de gode Gerningers Mand. Og Paulus - oh, i et stort, dumdrigt, beaandet Øjeblik savede han Grenen over, han sad paa, og faldt dog ikke ned: "Saa bliver da Tro, Haab, Kærlighed, disse tre. Men størst af disse er Kærligheden".

*

Hvis Oxfordbevægelsen har ført til det, at af og til et jævnt Menneske kan rejse sig op og stille sige med Sandhed: "Gud har talt til mig, jeg har hørt hans Stemme, og det har forandret noget i mig, jeg maa lyde ham nu, og der er voksende Fred i mit Sind", saa kan man indvende mod den, hvad man vil, og anklage den i højere Toner, end man kan tage - Staven skal da ikke brydes over den, og den skal ikke frakendes Navn af et Redskab, virket paa Evangeliets Grund.

*

Til Slut udleverer Knud Hansen to Lussinger, en regulær - og tildels fortjent - til Gunner Engberg og en - mindre vellykket - med Baghaanden til Gamaliel. Lad nu endelig være, Engberg, med at lægge Hovedet paa Siden! Slaa igen! Gamaliel tager jeg mig af; han er min gamle Ven. De husker nok, det var ham, den gode Farisæer, der frelste Apostlene fra Døden ved at sige til Raadet: "Hold jer fra disse Mennesker, lad dem fare; thi dersom dette Værk er af Mennesker, bliver det til intet; men er det af Gud, kan vi ikke gøre dem til intet". Ham kan Pastoren ikke med; det er jo direkte falsk Lære at lade Sandheden afgøre af Fremtiden og Sukcessen; saadan en gammel Uldvante! Ned med ham! Det var bare et skinbarligt Tilfælde, at han kom til at redde et Par Apostle fra en tidlig Død.

Maa jeg have Lov til paa egne og det Par Apostles Vegne at takke Gamaliel. Han var ikke Barthianer, det maa indrømmes, til Gengæld stolede han paa Gud. Ogsaa paa Gud i Verdenshistorien. Paa Guds Førelse, ja. En gammel hæderlig Oxfordmand var han. Højt anset af Folket. Saa sikker i sin Gudstro, at han havde Raad til at undvære Fanatisme og Fremstumlethed. Et saa hæsligt Blad som Inkquisitionens kunde have manglet i Kirkens Historie, om den altid havde tænkt og følt saa kristeligt som Jøden Gamaliel.

Kaj Munk.